

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. kovo 15 d. Nr. 21RE2-67 (AG2-16/17-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Lauros Bernikienės, Ingos Drąsutavičienės, Dovilės Jazdauskaitės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja),

2024 m. kovo 13 d. Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo V. Z. patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimo Nr. SS-3879 bei Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimo Nr. STS-5889 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijos 2024 m. vasario 13 d. sprendimu Nr. P2-32 (AG2-16/17-2024) (b. l. 35–36) priimtas nagrinėti pareiškėjo V. Z. patikslintas skundas atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Agentūra), kuriuo prašoma:

- 1) panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba) Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimą Nr. SS-3879 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ (toliau – ir 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimas);
- 2) panaikinti Tarnybos Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimą Nr. STS-5889 „Dėl darbingumo lygio“ (toliau – ir 2023 m. spalio 18 d. sprendimas);
- 3) įpareigoti atsakovę iš naujo nustatyti pareiškėjo darbingumo lygį.

Patikslintame skunde pareiškėjas nurodo, kad 2023 m. spalio 18 d. sprendimu jam (pareiškėjui) 2 metams buvo nustatytas 45 procentų darbingumo lygis dėl priežasties „ligos arba būklės“. Iki to laiko pareiškėjo darbingumo lygis buvo 40 procentų. Paaikškina, kad liga progresuojanti, sveikata silpnesnė ir blogesnė, skausmas didesnis. Todėl pareiškėjas kreipėsi į Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrių dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo, kuris 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimu paliko galioti 2023 m. spalio 18 d. sprendimą.

Pareiškėjas nesutinka su 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimu. Teigia, kad į pareiškėjo skundo (*past.* 2023 m. lapkričio 7 d. skundas „Dėl tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“, toliau – ir Skundas) argumentus, kuriais pareiškėjas kėlė klausimą, ar galėjo 2023 m. spalio 18 d. sprendimas būti priimtas dėl techninės klaidos, kuri buvo pateikta pareiškėjo šeimos gydytojos medicininių išrašų dokumentuose, nurodant pareiškėjo ligos II* stadija (vietoje III*), nebuvo atsižvelgta ir iš esmės atsakyta. Pareiškėjo manymu, ligai vis labiau progresuojant, pareiškėjo darbingumo lygis negali didėti, todėl jam negalėjo būti nustatytas didesnis darbingumo lygis. Pareiškėjo teigimu, tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius,

priimdamas 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimą, paviršutiniškai įvertino pareiškėjo šeimos gydytojos siuntime nurodytus klaidingus duomenis ir neįvertino duomenų visumos.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsiliepimu (b. l. 41–43) prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovė paaiškina, kad iki 2023 m. gruodžio 31 d. darbingumo lygis buvo vertinamas vadovaujantis Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašu (toliau – ir Kriterijų aprašas), jo 1 ir 2 priedais, Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašu (toliau – ir Tvarkos aprašas), patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.).

Atsakovė nurodo, kad pareiškėjas, nesutikdamas su Tarnybos (įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) teritorinio skyriaus priimtu sprendimu (*past.* 2023 m. spalio 18 d. sprendimas), kreipėsi į Tarnybos direktorių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo peržiūrėjimo. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, vadovaudamasis teisės aktų nuostatomis, atliko pakartotinį pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą ir 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimu paliko galioti Tarnybos teritorinio skyriaus priimtą sprendimą, kuriuo pareiškėjui nustatytas 45 procentų darbingumo lygis dėl priežasties „ligos arba būklės“ nuo 2023 m. rugsėjo 21 d. iki 2025 m. rugsėjo 20 d.

Atsakovės teigimu, pareiškėjo nurodytas argumentas, jog vertinant pareiškėjo darbingumo lygį, įtakos galėjo turėti klaidingai nurodyta funkcinio nepakankamumo stadija (II⁰) neteisingas, kadangi mediciniuose dokumentuose nurodyta funkcinio nepakankamumo stadija nėra esminis kriterijus nustatant darbingumo lygį, kuriam turėjo įtakos nustatytos ligos (*duomenys neskelbtini*) sukeltas funkcinis nepakankamumas. Pažymi, kad vertinant pareiškėjo darbingumo lygį, buvo remtasi 2023 m. rugsėjo 15 d. reumatologo konsultacijos duomenimis, kuriuose nurodyta III⁰ funkcinio nepakankamumo stadija. Atkreipia dėmesį į tai, kad Agentūrai nesuteikti įgaliojimai revizuoti gydančių gydytojų parengtų medicininių dokumentų, pasisakyti dėl jų pagrįstumo ar tiesiogiai tirti asmens sveikatos būklę. Vadovaudamasi Tvarkos aprašo 45 punktu, atsakovė teigia, kad už Elektroninėje sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ir ESPBI IS) pateiktų klinikinių elektroninių dokumentų E025 „Ambulatorinio apsilankymo aprašymas“ ar E003 „Stacionaro epikrizė“ ir E027 „Siuntimas konsultacijai, tyrimams, gydymui“ parengimą ir (ar) siuntimo į Tarnybą darbingumo lygiui nustatyti teisingumą atsako asmenį gydantis gydytojas, už konkrečios konsultacijos išvados – konsultaciją suteikęs ir išvadą parengęs gydytojas specialistas.

Atsakovė teigia, kad vertindama pareiškėjo darbingumo lygį, Tarnyba vadovavosi darbingumo lygio nustatymą reglamentuojančiais teisės aktais, laikėsi juose nustatytos vertinimo tvarkos, veikė pagal savo kompetenciją ir, objektyviai įvertinusi asmens sveikatos būklę patvirtinančius medicininius dokumentus, tinkamai taikė minėtų teisės aktų nuostatas. Todėl, atsakovės nuomone, darbingumo lygio vertinimas atliktas išsamiai įvertinus medicininius dokumentus, o pateiktos išvados dėl nustatyto darbingumo lygio atitinka procedūros reikalavimus, nustatytus teisės aktuose. Pareiškėjas skunde nenurodė konkrečių aplinkybių ir nepateikė jais pagrindžiančių įrodymų, kurie paneigtų atlikto vertinimo ir priimto sprendimo išsamumą ar pagrįstumą. Tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamo sprendimo motyvai ir (ar) pareiškėjas nesutinka su priimtu sprendimu dėl darbingumo lygio nustatymo, nesudaro pagrindo išvadai, kad Tarnybos priimtas sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatų ar priimtas nesilaikant teisės aktų reikalavimų.

Pareiškėjui ir atsakovei apie posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai (b. l. 37–40). Pareiškėjas patikslintame skunde prašė bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka. Atsakovė atsiliepimu sutiko su bylos nagrinėjimu rašytinio proceso tvarka. Atsižvelgiant į tai, byla išnagrinėta rašytinio proceso tvarka.

Skundas tenkintinas.

Byloje kilo ginčas dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimo Nr. SS-3879 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ bei Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimo Nr. STS-5889 „Dėl darbingumo lygio“, teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjui Tarnybos Tauragės teritorinio skyriaus 2020 m. sausio 10 d. sprendimu Nr. STS-201 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ (b. l. 50), 2020 m. liepos 8 d. sprendimu Nr. STS-2910 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ (b. l. 51), 2021 m. liepos 8 d. sprendimu Nr. STS-2936 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ (b. l. 6), buvo nustatytas 40 procentų darbingumo lygis.

Pareiškėjas 2023 m. rugsėjo 21 d. prašymu „Prašymas nustatyti negalią“ (toliau – ir 2023 m. rugsėjo 21 d. prašymas) kreipėsi į Tarnybą, prašydamas nustatyti darbingumo lygį (b. l. 77–78).

Tarnybos Klaipėdos III teritorinis skyrius 2023 m. spalio 18 d. sprendimu (b. l. 54–55), atsižvelgdamas į pareiškėjo 2023 m. rugsėjo 21 d. prašymą, atliko pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą. Minėtame sprendime nurodė, kad vadovaujantis Kriterijų aprašo 6 punkto nuostatomis, to paties aprašo 1 priedo XIII skyriaus 78.2.1 papunkčiu, VI skyriaus 42.7.3 papunkčiu, taip pat įvertinęs 2023 m. rugsėjo 21 d. siuntime Nr. 23NDNT-179 į Tarnybą ir kituose pateiktuose medicininiuose dokumentuose pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – ir TLK-10-AM) nurodytas diagnozes (*duomenys neskelbtini*); asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus pagal Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną (toliau – ir Klausimynas), nustatė 45 procentų bazinį darbingumo lygį nuo 2023 m. rugsėjo 21 d. iki 2025 m. rugsėjo 20 d. Nustatyta darbingumo lygio priežastis pagal Tvarkos aprašo 27.1. punktą – ligos arba būklės. Sprendimas priimtas 2023 m. spalio 18 d. darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-3490 pagrindu.

Pareiškėjas 2023 m. lapkričio 7 d. skundu „Dėl tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ (Tarnyboje reg., 2023 m. lapkričio 9 d. Nr. SK-3391, minėta, toliau – ir Skundas, b. l. 44–45) kreipėsi į Tarnybą. Skunde nurodė, jog nesutinka su Tarnybos Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimu. Paaikšino, kad nuo 2019 m. gruodžio mėnesio yra gydomas ir stebimas Lietuvos Sveikatos mokslų universiteto Kauno klinikų gydytojo reumatologo, kuris patarė kreiptis į savo teritorinį Tarnybos skyrių dėl darbingumo lygio vertinimo. Tarnybos Tauragės teritorinio skyriaus 2020 m. sausio 10 d. sprendimu Nr. STS-201, 2020 m. liepos 8 d. sprendimu Nr. STS-2910, pareiškėjui buvo nustatytas 40 procentų bazinis darbingumo lygis. Pareiškėjas ir toliau buvo intensyviai stebimas ir gydomas gydytojo reumatologo. Tačiau 2023 m. spalio 18 d. sprendimu pareiškėjo darbingumo lygis buvo nustatytas 45 procentų. Teigia, jog analizuodamas sveikatos išrašą, pareiškėjas medicininiuose dokumentuose pastebėjo techninę klaidą dėl diagnozuotos ligos (pagal TLK-10-AM (*duomenys neskelbtini*) sunkumo žymėjimo (vietoje III* pažymėta II*). Gydytojo reabilitologo išrašas buvo pataisytas ir 2023 m. rugsėjo 15 d. pristatytas pareiškėjo šeimos gydytojui. Tačiau pristatant dokumentus Tarnybos teritoriniam skyriui, pareiškėjas pastebėjo, kad jo ligos sunkumo žymuo teikiamose dokumentuose nėra pataisytas. Pareiškėjas Skundu Tarnybos prašė peržiūrėti 2023 m. spalio 18 d. sprendimą dėl galimai įvykusios techninės klaidos medicininiuose dokumentuose, o jei tai nėra ypatinga klaida, suteikiant pareiškėjui didesnę bazinį darbingumą, prašė pateikti informaciją, kodėl jam, sergančiam nepagydoma liga, buvo nustatytas didesnis darbingumo lygis.

Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimu Nr. SS-3879 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ (minėta, toliau – ir 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimas, b. l. 79–81), nuspręsta palikti galioti 2023 m. spalio 18 d. priimtą sprendimą, kuriuo pareiškėjui nustatytas 45 procentų darbingumo lygis. Šiame sprendime nurodyta, kad pakartotinis pareiškėjo darbingumo lygio vertinimas atliktas remiantis byloje ir ESPBI IS esančiais mediciniais dokumentais. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriuje Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi įvertinus mediciniais dokumentais

patvirtintus asmens funkcinius sutrikimus, nekilo abejonių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno pagrįstumo. Taip pat nurodoma, kad vadovaujantis Kriterijų aprašo 4 punktu, bazinis darbingumas vertinamas atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę: į visas jo darbingumui įtaką darančias ligas, traumas, patologines būkles bei su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, vadovaudamasis Kriterijų aprašo 6 punkto, Kriterijų aprašo I priedo, nuostatomis objektyviai ir visapusiškai išnaginėjęs asmens byloje esančius duomenis dėl 2023 m. rugsėjo 21 d. VšĮ Tauragės rajono pirminės sveikatos priežiūros centro siuntime į Tarnybą nurodytų diagnozių pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*), pareiškėjui nustatė 45 procentų bazinį darbingumo lygį.

2023 m. gruodžio 7 d. sprendime taip pat nurodyta, jog vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*), vadovautasi Kriterijų aprašo I priedo XIII skyriaus 78.2.1 papunkčiu, kuris taikomas, kai asmeniui diagnozuojami artritai ir sisteminės jungiamojo audinio ligos. Taikant minėtą papunktį nustatytas 50 procentų bazinis darbingumo lygis, nes, remiantis turimais duomenimis, asmeniui diagnozuota (*duomenys neskelbtini*), aktyvumas II laipsnio: (*duomenys neskelbtini*). Tęsimas medikamentinis gydymas, gydymo fone išlieka vidutinis funkcijos sutrikimas: skundžiasi (*duomenys neskelbtini*). Minėtos aplinkybės patvirtintos 2023 m. rugsėjo 15 d. reumatologo konsultacijos ir siuntimo į Tarnybą duomenimis.

2023 m. gruodžio 7 d. sprendime paaiškinama, kad skirtingai nei 2021 m., mažesnė bazinio darbingumo lygio procentinė vertė nenustatyta, nes medicininiais dokumentais nepatvirtintas sunkesnis funkcinis sutrikimas, kaip tai numatyta Kriterijų aprašo I priedo XIII skyriaus 78.2.2 papunktyje. Remiantis Kriterijų aprašo 6.1 papunkčiu, nurodoma, kad pagal šią diagnozę nustatytas bazinis darbingumo lygis prilygintas koeficientui 0,9. Minėtas papunktis nustato, kad, jeigu kito organizmo funkcinio sutrikimo atveju bazinio darbingumo procentai yra 70–80, dėl sunkiausio organizmo funkcijos sutrikimo gauti bazinio darbingumo procentai yra dauginami iš koeficiento 0,9. Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (*duomenys neskelbtini*), vadovautasi Kriterijų aprašo I priedo VI skyriaus 42.7.3 papunkčiu, kuris taikomas dėl kraujotakos sistemos ligų, kai asmeniui diagnozuota arterinė hipertenzija (priklauso nuo ligos sunkumo kategorijos ir organų pažeidimų). Taikant minėtą papunktį, nustatytas 80 procentų bazinis darbingumo lygis, nes remiantis turimais duomenimis, asmeniui diagnozuota pirminė arterinė hipertenzija, (*duomenys neskelbtini*). Taikomas medikamentinis gydymas, gydymo fone terapinė būklė kompensuota: (*duomenys neskelbtini*). Minėtos aplinkybės patvirtintos 2023 m. rugsėjo 15 d. reumatologo konsultacijos ir siuntimo į Tarnybą duomenimis. Mažesnė bazinio darbingumo lygio procentinė vertė nenustatyta, nes asmeniui nenustatyta didelės rizikos grupė, kaip tai numatyta Kriterijų aprašo I priedo VI skyriaus 42.7.4 papunktyje. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, vadovaudamasis Kriterijų aprašo 5 bei 6 punktais, bazinį darbingumą prilygino 45 proc. (DL = 50 proc. x 0,9).

Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai, vadovaujantis Kriterijų aprašo 8 punktu ir Kriterijų aprašo 2 priedu, vertinami balais nuo 0 iki 4, atsižvelgiant į asmens gebėjimą dalyvauti kasdieniniame gyvenime, dirbti, panaudoti turimą profesinę kvalifikaciją ar įgyti naują bei būti savarankiškam. Vadovaudamasis Kriterijų aprašo 11 punktu, Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius nurodė, kad Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno balų suma yra 23. Vadovaudamasis Kriterijų aprašo 10.3 papunkčiu, kai Klausimyno balų suma yra 23–67 balai, ji prilyginama koeficientui 1. Šiuo atveju taikytas minėtas įtakos koeficientas – sudauginus nustatytas 45 procentų darbingumo lygis (45 procentai x 1).

Sprendime nurodyta, kad darbingumo lygio priežastis „ligos arba būklės“ nustatyta pagal Tvarkos aprašo 27. 1 papunktį. Atsižvelgiant į pareiškėjo diagnozuotų sveikatos funkcinių sutrikimų pobūdį (*duomenys neskelbtini*), vadovaujantis NSIĮ 20 straipsnio 8 dalies 3 punktu ir Tvarkos aprašo 17 punkto nuostatomis (darbingumo lygio nustatymo termino pradžia yra asmens prašymo nustatyti

darbingumo lygį Tarnyboje gavimo diena) darbingumo lygio terminas nustatytas nuo 2023 m. rugsėjo 21 d. iki 2025 m. rugsėjo 20 d.

Atsižvelgdamas į asmens sveikatos sutrikimui įtaką turinčias ligas, Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius 2023 m. gruodžio 7 d. sprendime nurodė manantis, kad Teritorinio skyriaus išduotoje išvadoje dėl darbo pobūdžio ir sąlygų ribojimai ir rekomendacijos suformuoti pagrįstai. Pažymėjo, jog išvadas dėl asmens sveikatos lygio ir rekomendacijas dėl fizinio krūvio, atsižvelgdami į konkretaus dirbamo darbo pobūdį, išduoda gydantys specialistai. Šeimos medicinos paslaugas teikiantis gydytojas, vertindamas esamą ar buvusį darbo poveikį bei kenksmingus veiksnius, esant reikalui, asmenį siunčia darbo medicinos gydytojo konsultacijai. Pakartotinio darbingumo lygio vertinimo metu nustatyta, kad Tarnybos teritorinis skyrius tinkamai įvertino asmeniui diagnozuotus organizmo funkcinis sutrikimus, kurie patvirtinti siuntimo į Tarnybą duomenimis ir kartu pateiktais dokumentais, teisingai taikė darbingumo lygio nustatymą reglamentuojančius teisės aktus ir priėmė pagrįstą sprendimą.

Sprendime pažymėta, kad Tarnybos teritoriniai skyriai ir Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, vertindami darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais medicininiais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Tarnyba nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokius, su gydymo procesu susijusius klausimus. Už siuntimo į Tarnybą teisingumą atsako asmenį gydantis gydytojas, už konkrečios konsultacijos teisingumą atsako ją suteikęs gydytojas specialistas. Pasikeitus sveikatos būklei asmuo turi teisę kreiptis į gydančią gydytoją dėl naujo siuntimo į Tarnybą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti Tarnybos teritoriniam skyriui dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo.

Minėta, jog pareiškėjas Komisijai pateiktame patikslintame skunde nurodo, jog Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, priimdamas 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimą, paviršutiniškai įvertino pareiškėjo šeimos gydytojos siuntime nurodytus klaidingus duomenis ir neįvertino duomenų visumos.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir VAĮ), Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (*past.*, nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas, ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir NSIĮ), Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašas (minėta, toliau – ir Kriterijų aprašas) ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašas (minėta, toliau – ir Tvarkos aprašas), patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.).

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, toliau – ir Tarnyba) pagal kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio, darbo asistento pagalbos poreikio nustatymo, neįgaliojo aprūpintojo skyrimo (NSIĮ 16 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Atsakovei teisės aktais suteikta teisė nustatyti darbingumo lygį, jo priežastis, atsiradimo laiką, terminą (NSIĮ 18 straipsnio 1 dalis, 2 dalies 2 punktas). Darbingumo lygis įvertinamas procentais ir yra nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos (NSIĮ 20 straipsnio 1, 7 dalys). NSIĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad darbingumo lygis – asmens pajėgumas įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją, įgyti naują profesinę kompetenciją arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens sveikatos būklę ir galimybes atlikti turimos kvalifikacijos darbus, įgyti naują kvalifikaciją ar dirbti darbus, nereikalaujančius profesinės kvalifikacijos po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės ir profesinės rehabilitacijos bei specialiosios pagalbos priemonės (NSIĮ 20 straipsnio 4 dalis).

Vadovaujantis NSIĮ 20 straipsnio 6 dalimi, darbingumo lygis nustatomas remiantis asmeni gydančių gydytojų, profesinės reabilitacijos ir kitų specialistų pateiktais dokumentais. Nustatant darbingumo lygį turi teisę dalyvauti asmuo, kurio darbingumo lygis vertinamas <...>. Kriterijai ir tvarka, pagal kuriuos asmeniui nustatomas darbingumo lygis nustatyti Kriterijų ir Tvarkos aprašuose (NSIĮ 20 straipsnio 9 dalis).

Kriterijų aprašas apibrėžia kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatomas darbingumo lygis, bei jų taikymą (Kriterijų aprašo 1 punktą). Asmens darbingumo lygis nustatomas vertinant Kriterijų aprašo 3 punkte nurodytus šiuos kriterijus: medicininius, t. y. asmens bazinį darbingumą (Kriterijų aprašo 1 priedas); asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti (Kriterijų aprašo 2 priedas). Pagal minėtą aprašą medicininiai kriterijai, t. y. bazinis darbingumas, vertinamas atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę bei į visas jo darbingumą įtakančias ligas ar traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcinis sutrikimus (Kriterijų aprašo 4 punktą). Bazinis darbingumas vertinamas procentais nuo 0 iki 100. Gauti bazinio darbingumo procentai negali būti mažesni už 0 ir didesni už 100 (Kriterijų aprašo 7 punktą). Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai vertinami balais nuo 0 iki 4, atsižvelgiant į asmens gebėjimą dalyvauti kasdieniame gyvenime, dirbti, panaudoti turimą profesinę kvalifikaciją ar įgyti naują bei būti savarankiškam. Asmens veikla ir gebėjimas dalyvauti vertinami užpildžius Klausimyną. Gauti Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno balai prilyginami koeficientams. Apskaičiuojant asmens darbingumo lygį, bazinio darbingumo procentai dauginami iš Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti koeficiento (Kriterijų aprašo 8–11 punktai).

Tvarkos aprašas reglamentuoja dokumentų, reikalingų darbingumo lygiui nustatyti, pateikimą, darbingumo lygio, termino, atsiradimo laiko, priežasties nustatymą, pakartotinį darbingumo lygio vertinimą (Tvarkos aprašo 1 punktą). Tvarkos aprašo 6.1 punktą apibrėžia, kad bazinis darbingumas – asmens darbingumo lygis, nustatytas vadovaujantis mediciniais kriterijais. Darbingumo lygis nustatomas 5 procentinių punktų intervalu (Tvarkos aprašo 11 punktą). Minėto Tvarkos aprašo 12.6 punkte nustatyta, jog darbingumo lygis nustatomas asmeniui nedalyvaujant, kai darbingumo lygis vertinamas pakartotinai. Šiame papunktyje nustatyta atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekius elektroninių ryšių priemonėmis. Asmuo gali būti pakviestas atvykti į tarnybą dalyvauti pakartotinai vertinant jo darbingumo lygį, jei pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną elektroninių ryšių priemonėmis kyla abejonių dėl asmens ar jo atstovo teikiamos informacijos teisingumo. Tai, kad Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas užpildytas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindintas elektroninių ryšių priemonėmis, pažymima Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno pastabose. Šio papunkčio nuostatos netaikomos, jei asmuo ar jo atstovas išreiškia norą (raštu arba žodžiu) atvykti į Tarnybą dalyvauti pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną. Taigi pastaroji teisės norma tiesiogiai siejama su asmens, kurio darbingumo lygis yra vertinamas, teise būti supažindintam su darbingumo lygio nustatymo tvarka, kriterijais, Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti pildant klausimyną ir vertinant asmens darbingumo lygį, bei priimtu Tarnybos sprendimu (Tvarkos aprašo 43.3 punktą).

Išdėstytas teisinis reglamentavimas reiškia, jog darbingumo lygio vertinimas yra kompleksinis asmens sveikatos funkcinis sutrikimų ir psichosocialinių faktorių vertinimas, kurio tikslas – atsižvelgiant į diagnozuotų organizmo funkcinis sutrikimų laipsnį, ligos eigą ir taikomą gydymą nustatyti, kiek asmuo pajėgus įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygio vertinimas atliekamas remiantis objektyviais duomenimis: asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotu siuntimu į Tarnybą, išrašais iš medicininių dokumentų, atliktų medicininių tyrimų išvadomis, gydytojų specialistų konsultacijų išvadomis, paciento kortelėje identifikuotais įrašais ir paties asmens pateikiama informacija.

Lietuvos vyriausiais administracinis teismas yra nurodęs, jog administraciniai teismai (šiuo atveju Komisija) turi ribotą kompetenciją sprendžiant specialių mokslo žinių reikalaujančius medicinos

srities klausimus ir teismas (šiuo atveju Komisija) nėra kompetentingas spręsti, ar medicininių kriterijų vertinimą Tarnyba (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Agentūra) atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Teisėjų kolegija yra pažymėjusi, kad teismas (Komisija) yra kompetentinga patikrinti, ar nebuvo pažeistos teisės aktų nuostatos, o konkrečiai Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir kitos nuostatos, sprendžiant dėl pareiškėjo darbingumo lygio, o taip pat, ar priimant ginčijamą aktą buvo laikytasi procedūrinių taisyklių, ar atsakovas veikė savo kompetencijos ribose (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1252-822/2019).

Minėta, jog pareiškėjas Skundu kreipėsi į atsakovę, nuroydamas, jog nesutinka su Tarnybos Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimu dėl darbingumo lygio vertinimo.

Iš byloje esančių duomenų nustatyta, kad atsakovė nesilaikė Tvarkos aprašo 12.6 papunktyje nustatytos pareigos atlikti visapusišką ir objektyvų aplinkybių ištyrimą vertinant pareiškėjo darbingumo lygį. Kaip matyti iš Tarnybos Sprendimų kontrolės 2023 m. gruodžio 7 d. lygio vertinimo akto Nr. DL-3208 (toliau – ir Aktas, b. l. 81–85) 24 punkto duomenų, pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas tik pagal: 24.1 – Siuntimo į Tarnybą duomenis; 24.2 – Ligos istorijos duomenis; 24.4 – Specialistų, konsultantų išvadas. Skundžiamame 2023 m. gruodžio 7 d. sprendime nurodyta, kad vertinant pareiškėjo darbingumo lygį, Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi įvertinus mediciniais dokumentais patvirtintus asmens funkcinis sutrikimus, nekilo abejonių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto klausimyno pagrįstumo. Pažymėtina, kad pagal Kriterijų aprašo 11 punktą, Klausimyno rezultatai yra reikšmingi apskaičiuojant darbingumo lygį, t. y. bazinio darbingumo procentai dauginami iš Klausimyne surinktų balų, kurie prilyginami koeficientams.

Lietuvos vyriausiais administracinis teismas yra pažymėjęs, kad Tarnyba, pakartotinai nagrinėdama klausimą, priskirtą šios institucijos kompetencijai, nors ir pagal asmens skundą, privalo ne tik tikrinti Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimo pagrįstumą, bet kartu ir spręsti klausimą dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo, kaip yra įsakmiai nustatyta jos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Tvarkos aprašas nustato Tarnybos kompetenciją pagal asmens skundą atlikti pakartotinį darbingumo lygio vertinimą bei įtvirtina konkrečias Tarnybos funkcijas. Taigi Tarnyba ne tik tikrina Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimo pagrįstumą, bet kartu ir pakartotinai nagrinėja šios institucijos kompetencijai priskirtą klausimą – dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 17 d. nutartis administracinėje byloje eA-778-525/2017).

Pagal Kriterijų aprašo 3 punktą, Klausimynas yra vienas iš kriterijų, kuris vertinamas nustatant asmens darbingumą. Tvarkos aprašo 12.6 papunktis nenumato išimčių, kuomet Klausimynas gali būti nepildomas. Priešingai, atsakovei yra pareiga nustatant darbingumo lygį, be kitų nustatytų kriterijų, vertinti ir pildyti Klausimyną visais pakartotinio darbingumo vertinimo atvejais ir su jo rezultatais supažindinti asmenį, kurio darbingumo lygis vertinamas. Nors minėtas Tvarkos aprašo punktas nenustato pareigos asmeniui, kai jo darbingumo lygis vertinamas pakartotinai, dalyvauti Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno pildyme, tačiau su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas privalo būti supažindinamas, arba asmuo gali būti pakviestas atvykti į Tarnybą ir dalyvauti, jei pildant Klausimyną elektroninių ryšių priemonėmis kyla abejonių dėl asmens ar jo atstovo teikiamos informacijos teisingumo. Taigi byloje nėra duomenų apie tai, jog pareiškėjas būtų pakartotinai įvertintas Tarnybos Klausimyno pagrindu (pvz., nuotoliniu elektroninio ryšio priemonėmis ar atvykus į įstaigą). Šią aplinkybę, kaip minėta, patvirtina ir pati atsakovė 2023 m. gruodžio 7 d. sprendime. Šių aplinkybių visuma leidžia Komisijai daryti išvadą, jog atsakovė nesilaikydama Kriterijų ir Tvarkos aprašuose nustatytos procedūros pakartotinio pareiškėjo darbingumo lygio vertinimo metu negalėjo priimti teisėto ir pagrįsto 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimo.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo

administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAI išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAI 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

Atsižvelgiant į išdėstytą, sprendžiama, jog skundžiamas 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimas neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintų administraciniams sprendimams keliamų reikalavimų, priimtas pažeidžiant VAI 3 straipsnyje įtvirtintą įstatymo viršenybės principą. Nagrinėjamoje byloje nustatytas esminis 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimo priėmimo procedūros pažeidimas, kuris turi įtaką ne tik šio sprendimo, bet ir 2023 m. spalio 18 d. sprendimo pagrįstumui ir teisėtumui, todėl laikytina, jog yra pagrindas pripažinti minėtus sprendimus neteisėtais ir juos panaikinti. Nustačius, kad yra teisinis pagrindas panaikinti sprendimus dėl pažeistos procedūros, kiti pareiškėjo skundo argumentai plačiau neanalizuojami.

Tenkinus reikalavimą dėl Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimo Nr. SS-3879 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“ bei Tarnybos Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimo Nr. STS-5889 „Dėl darbingumo lygio“ panaikinimo, yra pagrindas tenkinti ir išvestinį patikslinto skundo reikalavimą dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, t. y. įpareigoti atsakovę atlikti pakartotinį pareiškėjo darbingumo (NSI 20 straipsnio 1 dalis) lygio vertinimą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

V. Z. patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimo Nr. SS-3879 bei Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimo Nr. STS-5889 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus tenkinti.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 7 d. sprendimą Nr. SS-3879 „Dėl V. Z. darbingumo lygio“.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos III teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 18 d. sprendimą Nr. STS-5889 „Dėl darbingumo lygio“.

Įpareigoti atsakovę Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atlikti pakartotinį V. Z. darbingumo lygio vertinimą ir priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Dovilė Jazdauskaitė

Komisijos narės

Laura Bernikienė

